

Emlékképeim Orosháza zenei életéről

DINNYÉS ISTVÁN

Az 1950-es évek közepén, ahonnan kezdődik e rövid, – ha úgy tetszik, nosztalgikus visszatekintés, Orosháza a hozzávetőlegesen azonos lélekszámú más településekhez hasonlítva bizony szegényes képet mutatott az odaérkező idegenek. A lehangolóan kopott földszintes házak, a földes utak, rendezetlen terek, a parkok, virágok hiánya nyomasztólag hatott. Nem sok biztatót ígértek annak, aki jobb helyről jött ebbe a városba. (Város volt egyáltalán?)

Rövid itt-tartózkodás után érzékelhető volt az akkori városi vezetők szemlélete is, mely nagyjából megegyezett a városképpel. A „nadrágos embernek” nem volt túl nagy becsülete a helybéli nagyságok előtt. S ha az illető még csak nem is valami „haladó értelmiségi” volt, hanem afféle zenetanár, akkor meg végképp reménytelennek tűnhetett a helyzete. Ezek az első benyomások rövidesen igazolódtak.

Ilyen körülmények között kezdte meg működését 1955. december első napjaiban az *Állami Zeneiskola Orosházán*.

Ezt megelőzően is folyt hangszeres oktatás a városban a „Zeneoktatók Munkaközösségében”. A zeneoktatás ilyen szervezeti formája akkoriban pótolta az állami zeneiskolák hiányát országosan is. Sok helyütt – így Orosházán is – egyfajta megélhetési lehetőséget biztosított ez a munkaközösségi oktatás bizonyos „osztályidegen elemeknek”, más kereseti lehetőséggel nem rendelkező különböző képzettségű és foglalkozású személyeknek. A teljesen dilettáns amatőrtől a zeneakadémiai művészképzőt végzett nagy tudású muzikusokig tanított ezekben sok mindenki.

Orosházán is hasonló volt a helyzet. Az amatőrök mellett tanított egy nagy-szerű művész-pedagógus: *G. Iszlay Gabriella*. Chován Kálmán – zeneszerző, de még inkább kiváló zenepedagógus – utolsó tanítványaként szerzett zongoramű-

vészi oklevelet a Budapesti Zeneakadémián. Chován zongorára írt gyakorlatait még a mai zenepedagógia is használja olykor. Iszlay Gabriella magánélete úgy alakult, hogy diplomája megszerzése után korán férjhez ment, háziasszony lett, „becsukta a zongora fedelét” s ezzel művészi karrierjének vége is lett. 60 éves körüli lehetett, amikor az induló állami zeneiskolában tanári állást kapott. Ekkor kezdett egy kicsit újra gyakorolni. Élvezettel hallgattam játékát, melyből érződött, hogy jó zongorista lehetett valaha. Játszotta Schumann a-moll zongoraversenyét, Liszt-rapszódiaikat, Bach-fúgákat, Chován-etűdöket, de inkább töredékeket ezeknek a műveknek. Hangversenyeken többször szerepelt. Egy fellépéséről, de még inkább annak rendezéséről érdemes szólni, mert az kuriózum számba ment. Ezt a hangversenyt Chován Kálmán műveiből, az ő emlékére rendezték. De ki is rendezte?

A Chován-hangverseny

Orosházán élt Iszlay Gabriella fivére, *Iszlay Kálmán*. A közismert Kami bácsi nagy bohém volt, afféle dzsentrí. Történt, hogy 12-es találatra lett a totón – abban az időben ez volt a legmagasabb találati lehetőség ezen a játékon. A nyereség teljes összegét – talán 15–20 000 Ft-ot – e Chován hangverseny rendezésére fordította. A helyi szereplők mellett Budapestről is hozatott vendégművészeket:

Commensoli Máriát (zongora), Kubinyi Attilát (hegedű), Zsámboki Miklóst (cselló). A szép hangverseny után népes vendégsereget hívott vacsorára az akkori Alföld Szállodába. De jó lenne ma is ilyen mecénásokat találni!

Engedélyezték tehát a zeneiskola működését, most már „csupán” a személyi és tárgyi feltételeket kellett biztosítani a tanításhoz és ez Orosházán nem bizonyult könnyű dolognak. *Fasang Árpád*, aki nagy tekintélyű pedagógus volt Orosházán valamikor, egy levelében a következőket írta nekem: „Az orosháziak a realitások emberei. A zene és egyéb művészetek azonban még nem tartoznak a realitások közé a számukra. Majd talán...” Ez a bölcs megállapítás teljes egészében igaznak bizonyult. Mintegy „vezérmotívumként” végig követhetné Orosháza zenei életének történetét, de különösen a kezdeti éveket.

A Városi Tanács kiutalta a Vörösmarty utca 1/C. alatti épületet, mely korábban a Kereskedelmi Csarnok helyiségként funkcionált. Egy nagyterem – talán biliárdterem – és egy kb. 3 × 3-as kis helyiség állt rendelkezésre. Tanár, hangszer, kotta: semmi, semmi. Az ilyen „objektív feltételek” láttán valószínűleg sokaknak elment volna a kedve az iskola megindításától. Nem így az iskola első igazgatójának: *Markó Leónak*.

A zenei életnek talán nincs olyan területe, amit valamilyen formában meg ne próbált volna korábban az újdonsült igazgató. Mesélte, hogy brácsázott, szakszofonozott, csellózott, karmesterkedett. Játszott belföldön és külföldön szalonzenekarokban, dzsessz zenekarokban, éjszakai szórakozóhelyeken, még Kairó-

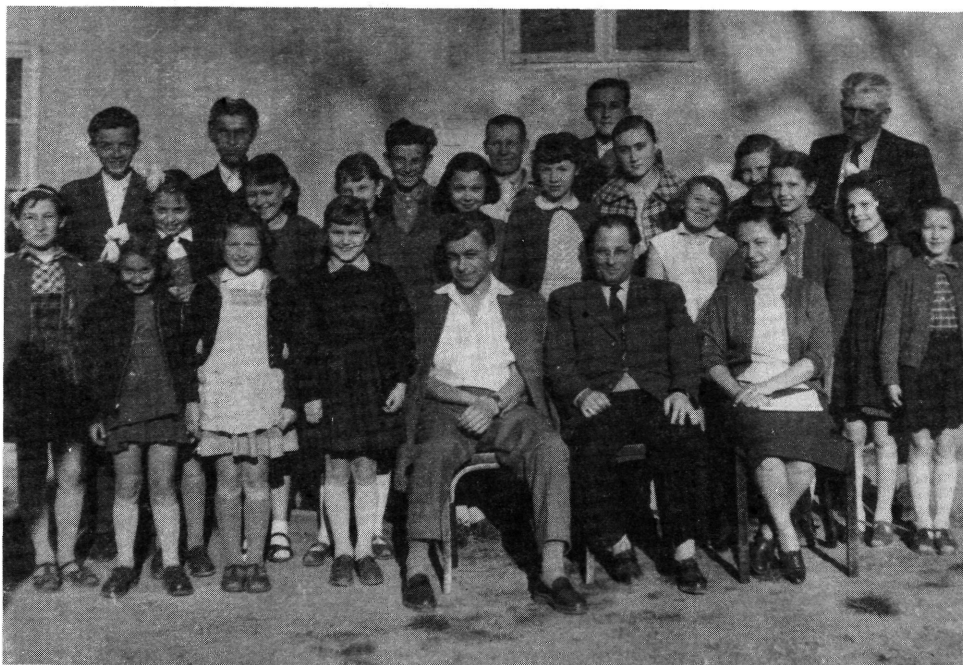

Markó Leó, Géczyiné Iszlay Gabriella, Dinnyés István

ban is. Játszott profi szimfónikus zenekarban. Tanított a Zeneoktatók Munkaközösségében stb., stb. Emlékeim szerint igen nagyvonalú ember volt. A részletek különösebben nem érdekelték. Fellépése „lehengerlő” volt. Egyszerűen nem vett tudomást az akkori városi vezetők – számára – kicsinyes akadékoskodásáról. Szóval ez az ember teljes erőbedobással elkezdte szervezni a zeneiskolát.

A feltételek teljes hiánya ellenére felvett vagy 100–120 tanulót. Az építők megkezdték – tervei szerint – a válaszfalakat felhúzni ama bizonyos nagyteremben. A néhány orosházi tanár (oktató) mellett a Szegedi Szimfonikus Zenekarból jártak át a muzsikusok fuvolát, oboát, klarinétot, fagottot, kürtöt, harsonát, ütőhangszereket tanítani. Hogy miért profi muzsikusok és miért Szegedről, az hamar kiderült. Markó Leó ugyanis megalakította az Orosházi Szimfonikus Zenekart 15–20 helyi amatőr muzsikusból. Így a későbbi koncerteken a Szegedről átjáró „kisegítők” közreműködésével valódi zenekari hangzást varázsolt az amatőr együttes képességét messze meghaladó művek előadásán.

A tanítás elkezdődött. A nagyteremben malterosládák, talicskák, téglák és egyéb építőanyagok és persze munkások. Ahol akadt egy m²-nyi hely, ott már valaki tanított. Itt csellót, ott hegedűt, trombitát, netán éneket. Építkezés közben a „tanítás zavartalanul folyt”. Ha jött a következő gyerek órára, átvette a hang-

Az Orosházi Állami Zeneiskola első tanulói, tanáraikkal (1957)

szert az előzőtől és az játszott rajta tovább. (Diákkoromban a nyári szünetben el kellett mennünk Sztálinvárost építeni. Azt hiszem, ott volt ilyen nagyvonalú az „építkezés”, mint a mi tanításunk első néhány hónapjában). Ebben az időben összesen talán 40 zeneiskola volt Magyarországon.

Markó Leó gyakorlati muzsikus módjára kezdettől fogva a zenekari hangszerek tanítását szorgalmazta. A szülők mintegy 80%-a viszont zongorára akarta taníttatni gyermekét. Határozott fellépésének köszönhetően végül is úgy 70% körül tanulhattak egyéb hangszert, s talán 30% zongorát. A zeneoktatás irányítása természetesen felülről, a Népművelési Minisztériumból történt. Meghatározták még azt is, hogy milyen zenét kell tanítani! (Na de hát így volt ez a „nagy példaképnél” is, ahol a zeneszerzők számára még azt is előírták, hogy milyen zenét kell komponálniuk.) A legapróbb ügyek intézése is a minisztériumon keresztül történt. Pl.: Az utazó tanárok utiköltségét havonta Budapestre kellett jelenteni, illetve onnan igényelni azt. (Havi kb. 1000 Ft)

Idézet egy 1955-ös levélből, mely a zeneiskola irattárában található: „1955. december 18–19-én Országos Konferenciát tartunk az ifjúság iskolán kívüli zenei nevelése és a tömegek kötetlen dalolása kérdéseiről. A konferencia célja, hogy e területen az MDP Központi Vezetőségének az ifjúság nevelésével kapcsolatos határozata alapján a következő év legfontosabb feladatait megvitassuk.” A következő levélrészlet dátumára oda kell figyelni. 1956. december 18-i keltezésű: „Kérem, hogy postafordultával küldjön jelentést a vezetése alatt lévő iskola jelenlegi tanári létszámáról névszerinti felsorolással. Amennyiben a jelenlegi létszámában a jövőben változás áll be, vagy erről a későbbiek során szerez tudomást, azonnal értesítse osztályunkat. Felhívom figyelmét, hogy 1956. október 23-i események során esetleg megüresedett állások – az eddigi gyakorlat szerint – csak a Népművelési Minisztérium Művészetoktatási Főosztálya előzetes hozzájárulásával tölthetők be.” (Sajnos, ebben az időben sok muzsikus, sok zenetanár hagyta el az országot, disszidált Nyugatra.)

Az első tanévzáróra a zeneiskola épületének átalakítása befejeződött. Lett 1 igazgatói iroda, 4 tanterem, 1 tanári-gondnoki iroda, ott is tanítás folyt, és az udvar felől 1 omladozó kopott helyiség, amit szerényen csak művészklubnak neveztünk. Az igazgató gyakorlatiasságát igazolva felvettünk 15–20 olyan felnőttet is a tanulók sorába, akik ún. zenészek voltak. Vidéki kultúrházakban, lakodalmakban, egyéb helyütt muzsikáltak. Örömmel jártak a zeneiskolába, nagy ambícióval tanultak, gyakoroltak. Többségük a zenetanulás eredményeként kulturált muzsikus lett.

Tanárok jöttek, tanárok mentek, de az iskolának kialakult a stílusa. Népszerű lett a városban, rangot jelentett ott tanulni. Persze akadtak – s hol nincs ez így – akiknek státuszszimbólumot jelentett, hogy gyerekük zeneiskolás. Az a felbecsülhetetlen jelentőségű hangversenyélet, ami 1990-ig Orosháza szerteágazó kul-

1960. április 25-én, hétfő este 8 órakor

6. bérleti hangverseny

Olasz éj alatt

MUSOR:

Verdi: *Traviata*, opera-részletek (Keresztmetszet)

S z ü n e t

Puccini: *Pillangókisasszony*, Zümmögő-kórus

Puccini: *Bohémélet*, opera-részl. (Keresztmetszet)

Közreműködnek:

BERDÁL VALÉRIA,
a Szegedi Nemzeti Színház tagja

RÉTI JÓZSEF   **RADNAI GYÖRGY**

az Állami Operaház tagjai

Az Orosházi Petőfi-énekkar

Karigazgató:

FELDMANN JÓZSEF

Az Orosházi -Erdel Ferenc- Szimfonikus Zenekar

Vezényel:

MARKÓ LEO

Műsorismertető:

KOLLÁR ENDRE

1960. január 25-én, hétfő este 8 órakor

3. bérleti hangverseny

Nagy mesterek muzsikája

MUSOR:

Mozart: *Figaró házassága* — Nyitány

Beethoven: *Esz-dúr zongoraverseny*

S z ü n e t

Haydn: *Bácsú-szimfónia*

Közreműködnek:

PETRI ENDRE

zongoraművész

Az Orosházi -Erdel Ferenc- Szimfonikus Zenekar

Vezényel:

MARKÓ LEO

Műsorismertető:

GÁL GYÖRGY SÁNDOR

Az Országos Filharmónia,

az Orosházi Állami Zeneiskola és a
Petőfi Művelődési Ház közös rendezésében

6 előadásból álló

hangversenysorozatot

Indít bérletben

KÖZREMŰKÖDNEK:

az Orosházi -Erdel Ferenc- Szimfonikus Zenekar,
az Országos Filharmónia szólistái,
az Állami Operaház és a Szegedi Nemzeti Színház
művészei, valamint
az Orosházi Állami Zeneiskola művész-tanárai

Művészeti vezető:

MARKÓ LEO zeneiskola igazgató

A hangversenyeket

a Petőfi Művelődési Házban tartjuk.

IFJÚSÁGI HANGVERSENY

az esti előadások előtt, azonos műsorral
és szereplőkkel délután 5 órakor

a-b-c. Meghívók az 1959–1960-as évadból

*Az Orosházi Szimfonikus Zenekar egyik koncertje a volt Polgári Körből lett
Petőfi Művelődési Központban*

kurális életének a legtartalmasabb, legrangosabb művészi ágát jelentette, a zeneiskola indulásával kezdődött és fejlődött egyenletesen a 80-as évek végéig. Talán nem túlzás azt állítani, hogy ebben az időszakban koncertezett Orosházán hazánk csaknem minden jelentős művésze, együttese a Bartók Vonósnégyestől az Állami Hangversenyzenekarig, Kovács Dénestől Kocsis Zoltánig, Fischer Annietől Perényi Miklósig.

Markó tehát megalakította a szimfonikus zenekart Orosházán, melynek mintegy felét helyi amatőrök, a másik felét szegedi „profik” alkották. Rájuk gondolva minden tisztelem az orosházi amatőr muzsikuské és Markó kéréseire, mert olyan műveket tanultak meg és adtak elő, melyek korántsem ilyen képzettségük részére íródtak. Tudom, hogy olykor éjfélig is próbáltak (téli kabátban) a kultúrház fűtetlen termében. (A kisegítők természetesen csak a főpróbára és koncertekre jöttek). Bevallom ma már, el sem tudom képzelni, hogy szakmai szempontból milyen színvonalon játszott, hogy szólt az a zenekar. Egy biztos, játszottak Rimszkij-Korszakov: Seherezade-t, Puccini: Manon keresztmetszetet, Mozart, Beethoven szimfóniát és hasonló nehézségű műveket. Már abban az időben rangos művészek voltak a közreműködők. Emlékszem Beethoven Hegedűversenyére – Kovács Dénes szólójával. Beethoven Esz-dúr zongoraversenyre Petri Endrével. (Milyen ócska zongorán!) Balett-estre, ahol Lakatos Gabriella táncolt. Gyakori volt az opera-operett-est jeles primadonnákkal, kiváló énekesekkel. S ami ma szinte elképzelhetetlen: minden koncert telt ház előtt ment! Pedig évente 6–9 koncertet adtunk.

Ám egyszer elmaradt egy időre a közönség valami miatt. Hogy miért, hamar kitudódott. A város (pontosabban a járás) egy nagy hatalmú ura olyan kijelentést tett, hogy ezek a hangversenyek arra jók, hogy felvonuljon az orosházi reakció. Ez bizony „megtizedelte” a közönséget egy időre. De a koncertek azért mentek tovább, s a közönség is visszamerészkedett.

A koncertélet elmaradhatatlan velejárója mindenütt a világon az anyagi gondok sokasága. A kisegítők tiszteletdíja, költsége, a vendégművészek honoráriumai szinte minden koncerten hatalmas gondot, problémát jelent. Olykor tragikomikus jelenetek játszódtak a színpalak mögött. Volt, hogy egy szólócellista nem ment addig a színpadra, míg a tiszteletdíját ki nem fizették. A közönség csak ült és várt, nem tudta, mi miatt. A kultúrház akkori igazgatója szinte rimánkodott, könyörgött, kérve, hogy kevesebb koncertet tartsunk. „Nem kellenek ide Szegedről kisegítők. Könnyűzene meg cigányzene kell ide” – mondta. „Az orosháziak még nincsenek azon a színvonalon, hogy Bach-nak a »passzióit« (sic!) akarnák hallgatni.” És ment a küzdelem koncertről koncertre. Hogy eredményel, a statisztika is bizonyítja: A komolyzenei rendezvények számában Orosháza 1958-ban Szentendre után a második volt a városok között.

1961-ben Markó Leó végleg elhagyta Orosházát. Talán belefáradt a kicsinyes

vitákba, talán más miatt, de többet nem jött városunkba. Ezzel lezárult a zeneiskola első „hósi” periódusa. Nem szűnt meg a zenekar, de további tevékenységét szerényebb feladatok, színvonalát pedig az amatőr tömegzenei igények kielégítésének szintje jellemezte. Egy ideig még működgetett, azután a szakmai színvonal teljes elszürkülése miatt a 70-es évek közepétől végleg megszűnt. Ettől kezdődően az Országos Filharmónia által szervezett évi 4 koncert, továbbá esetenként a szegedi operatársulat egy-egy előadása biztosította a magasabb rendű zenei élményt Orosházán.

★

1961. után komoly fejlesztési lehetőséget kapott a zeneiskola a várostól. Új tantermekkel bővült az épület, gyarapodott a hangszerállomány. Több fiatal diplomás tanár jött a városba, akiknek nagy része ugyan hamar továbbállt, de többen letelepedtek és ma is itt élnek Orosházán. A szegedi, debreceni zenegimnáziumban megjelentek az első, Orosházáról felvett növendékek. Az a tendencia, hogy a legjobb, legrátermettebb növendékeket a zenei pálya felé kell irányítani, egyre határozottabban érvényesült a zeneiskola szellemében, a tanári munkában. Hozzávetőlegesen 100-ra tehető azoknak a száma, akik kikerülve az orosházi zeneiskolából, magasabb szintű zenei intézményben folytatták tanulmányaikat, főleg Szegeden, Budapesten, Debrecenben, Békéscsabán és Pécsen. Számos zenetanár, énektanár, zenekari muzsikus, énekes stb. lett közülük itthon, de külföldön is. Találunk volt orosházi zeneiskolást az Állami Hangversenyzenekarban (hármatis!), Pap János, Német József, Porzsolt György, az Opera zenekarában Elek Tihamér, s más profi zenekarokban is. Akad olyan, aki főiskolai művésztanár lett: Sin Katalin, vagy operaénekes: Matkócsik Éva, Gelecsényi Krisztina, s lett közülük könnyűzenész is. De talán első helyen kellett volna említeni azt a sok száz gyermeket, akik a néhány évi zenetanulásnak köszönhetően egy kicsit műveltebb, kultúraltabb, a szépre fogékonyabb emberek lettek, és akik a maguk módján zeneszeretővé, zenerajongóvá váltak.

A hangverseny-látogatók sorából lassan elfogytak a régi „reakciós” zenerajongók. Egy új, a zenére fogékony közönség alakult ki. A közönségnevelő, a közönségalkotó munkából a zeneiskola oly módon vállalt részt, hogy a tanárok segítettek a bérlételezésben. Tanítványaikon keresztül „becsalogatták” a szülőket is a koncertterembe. Egy-két év múlva valóban egy – hangversenyre korábban nem igen járó – zeneszerető közönség hallgatta a szebbnél szebb hangversenyeket. Micsoda koncerteket! Az igazán nagy művészek, együttesek nincs „fővárosi”, illetve „vidéki” előadás. Számukra koncert van! Nem számít, hogy hol. Ránki Dezső magnetofonra vetette zongoraestjét, és még utána a helyszínen végighallgatta, olykor összeráncolva szemöldökét. A Bartók Vonósnégyes valamelyik nyugati körútjáról érkezett, de játékuk itt is azt a színvonalat képviselte, mintha Londonban, vagy Tókióban játszottak volna. A Liszt Kamarazenekar háromszor is járt

Orosházán. Már az előkészületeiket is élmény volt nézni. Ők voltak talán a legkörülbíróbbek. Szinte centiméterre pontosan tették még a kottatartóikat is a helyére. Az ő előadásukban a közönség még a legmodernebb műveket is szívesen hallgatta.

Mindig féltem a műsorválasztástól – figyelembe véve a helyi közönség befogadóképességét. Perényi Esztert, a kitűnő hegedűművésznőt igyekeztem rábírni, hogy rövidítse le, hagyjon ki részeket Bartók Szólószonátájából. Nehéznek találtam a közönség számára. Végül mégis teljes terjedelmében eljátszotta ezt a rendkívül nehéz művet. A közönség lenyűgözve figyelte és nagyon megtapsolta. A művésznő boldogan mondta: Ugye, nekem volt igazam.

A művelődési ház nagytermében még a lépcsőkön is ültek, amikor Kobayashi Kenichiro az Állami Hangversenyzenekar élén itt járt Orosházán. A népszerű karmester fantasztikus műsort vezényelt: XX. század eleji francia szerzők műveit. A műveknek megfelelően hatalmas létszámú együttes ült a színpadon. Orosházán még soha nem hallott lenyűgöző hanghatásokat, egy zenei tűzijátékot produkáltak. Valószínű, hogy az ottlévők közül sokan először hallották életükben Ravel: Daphnis és Chloé szvitjét. Kobayashi elkápráztatta a közönséget. Nagy mozdulatokkal, hatalmas intenzitással vezényelt, pedig – mint utólag megtudtuk –, több bordája repedt volt. A siker lenyűgöző, leírhatatlan.

A zongoristák – természetesen rangsorolás nélkül: Jandó Jenő, Fischer Annie, Kocsis Zoltán, Schiff András, Ránki Dezső, Baranyay László, Fellegi Ádám, s még hányan, azért jöttek, jöhettek, mert a Filharmónia, értékelve az orosházi zenerajongását, egy kitűnő hangversenyzongorát kölcsönzött a városnak. (Sajnos a filharmóniai bérleti koncertek megszűnésével ezt a hangszer elvitték tőlünk 1991. végén.)

Pauk György – a Londonban élő világhírű virtuóz hegedűművész – nagyon fiatalon koncertezett a városban. Vaszy Viktor talán itt vezényelte utoljára Verdi csodálatos Requiemjét. A koncert szünetében rosszul lett, s Gregor József a karjaiban vitte a művészsobába. Nem sokkal utána meghalt a mester.

Különleges zenei eseményt, ritka előadói bravúrt ígért az az est, melyen Kovács Dénes a Filharmóniai Társaság Zenekara kíséretével 3 Mozart hegedűversenyt játszott, illetve majdnem hogy négyet, mert még az E-dúr Adagiot is eljátszotta. A művész számára ez a koncert valójában a következő napi budapesti hasonló est főpróbája volt. Magam – mindkettőt hallgattam –, az orosházit véltem jobbnak.

Volt a Bartók Vonósnégyesnek egy Brahms estje, mely után Mező László – a kvartett csellistája – áradozva beszélt az orosházi közönség odaadó figyelméről, a fantasztikus nehéz műsor ilyen áhítatos hallgatásáról.

Ezekben az években még az is előfordult, hogy más városokból is el-eljártak Orosházára koncertekre a zenerajongók.

Azt a sok szép hangversenyt, amit fiataloknak rendeztek – e korosztály zenei ízlésének formálásáért, zenei neveléséért – az Országos Filharmónia múlhatatlan érdemei közé kell sorolni. Ezekben az Ifjú Zenebarát koncerteken évente négy alkalommal mintegy 500 általános iskolás korú gyermek hallgathatott értékes komolyzenét zömében jó művészekkel, ismert előadókkal. Növelte a hangversenyek rangját, művészi hatását, hogy gyakran közismert, nagytudású, a gyerekekhez közvetlen hangon beszélő műsorismertetőik segítették a zene megértését, megszerettetését. Fasang Árpád, Pándi Mariann, Lukin László, Kiss Imre, Friss Gábor gyakran jártak Orosházán és sokat tettek az orosházi gyerekek zenei neveléséért. Ez a sorozat szerencsére napjainkban is folytatódik.

A koncerteknek helytadó művelődési központ lassan belejött az ilyen rangú művészi események rendezésébe, a megfelelő kulturált feltételek biztosításába.

★

A művelődési központ egyéb módon is részt vett a város zenei életében. Hosszú időn keresztül gondos, jó gazdája volt az *Orosházi Madrigálkórusnak*, a város

Az Orosházi Madrigálkórus. Vezényel: Szokolay Bálint

egyetlen vegyeskarának. Ez az amatőr együttes, mely „virágkorában” mint egy baráti társaság, családi közösség élt, működött. Tiszteletreméltó odaadásuk, lelkes munkájuk eredményeként a hasonló összetételű kórusok élvonalában álltak éveken keresztül. Vezetőjük, Szokolay Bálint példátlan türelme, a művészet iránti alázata, szeretete tartotta sokáig egybe a kórust. Hatalmas repertoárjuk a korai reneszánsz zenétől napjaink modern törekvéséig, felölelte szinte a teljes zeneirodalmat. Lassús motettáktól Mozart, Mendelssohn, Brahms kóruszenéjén keresztül, Petrovics, Szokolay Sándor, Britten művészetéig minden zenei irányzat hallható volt koncertjeiken, fellépéseiken. Külföldön többször is reprezentálták Orosháza kóruskultúráját. A kamarakórusok országos minősítő koncertjein – Pécsen – minden évben a legmagasabb minősítést kapták. Amikor a kórus kar nagya elköltözött Orosházáról – nyugodtan mondhatjuk – pótolhatatlan űrt hagyott maga után.

Működött, dolgozott ugyan még tovább az együttes, mi több, külföldön is szerepeltek, de Szokolay Bálint összetartó erejének hiánya egyre inkább érződött, erősödött. A kórus nem sokáig bírta a színvonal hanyatlását, az összetartó baráti közösség hiányát. Egy idő után – a tagság legjobb akarata ellenére – megszűnt, de napjainkban már újra dolgozik – remélhetőleg tartósan.

1971–72-től egy páratlanul szép „*egyházzenei est*” sorozatot indított az evangélikus egyház. Az ezzel járó szervezési feladatokat jó ideig nagy odaadással és hozzáértéssel Benkő István esperes és dr. Kovács Béla ügyvéd végezte. A sorozat rangját, értékét mi sem bizonyítja jobban, minthogy 20 év eltelte után is változatlan érdeklődés mellett folytatódik. Jeles orgonaművészeink évente visszatérő közreműködők – akik az orgonára írt kimeríthetetlen irodalom legszebb alkotásaival ismertetik meg az orosházi zeneszerető közönséget. A művészek elragadtatással szólnak a templom orgonájáról, mely ugyan rászorulna egy felújításra, de még ilyen állapotában is a jó hangszerek közé tartozik Magyarországon.

Működik még egy alsó fokú zenei intézmény a városban: a 3. sz. *Általános Iskola ének-zenei tagozata*. Ez is 1955-ben kezdte meg működését, de a zeneiskolától teljesen függetlenül. Alighanem ez lehetett a második vagy a harmadik ilyen típusú iskola az országban. Az ének-zenei általános iskolák Kodály Zoltán elképzelései alapján, az ő hathatós közbenjárására jöttek létre hazánkban. Rövid idő alatt olyan szintű zenei nevelést produkáltak, melyet az egész világ megcsodált. A Kodály-módszerre épülő énektanulás, zenei nevelés, a kórusmunka összetartó ereje, a nevelés-oktatás egyéb területein is jól érzékelhetően mutatkozott. A tagozaton tanuló gyerekek neveltsége, átlagosnál jobb tanulmányi és sporteredménye hamar népszerűvé tette a városban ezt az iskolát. Kitűnő zenepedagógusok – Pukánszky Jolán, Juhos Lenke, Gidófalvi Ilona – irányításával kezdődött

a munka. A kezdeti időben – Kodály elképzelésének megfelelően – hangszeroktatás is volt, zongora, hegedű, cselló tanszakon. A közismereti tantárgyak tanítását városszerte közkedvelt, nagy tekintélynek örvendő nevelőkre bízta. Több szülő emiatt is próbálta gyermekét a zenei tagozatra bejuttatni. A 60-as évek elejétől megszűnt a hangszeroktatás. Az akkor odakerülő új énektanárok – Dinnyés István, Dinnyés Istvánné – arra inspirálták a tanulókat, hogy a zeneiskolában tanuljanak hangszeren. A két zenei intézmény jó kapcsolatának köszönhető, hogy *a gyerekek csaknem 100%-a a zeneiskolába járt hangszeres órákra*. A zenei tagozatosok tömegesen választották továbbtanuláskor a zenei pályát. Évente 5–6-an, de akadt olyan év is, amikor 10-en nyertek felvételt zenegimnáziumba. A nyolc évi intenzív énektanulás, a hangszeroktatás, a helyes pályairányítás igazolta a Kodály által megálmodott iskolatípus hatalmas nevelő erejét és perspektíváját! A szegedi, kecskeméti, békéscsabai zeneművészeti szakközépiskolákban jó híre van a tagozatról oda került növendékeknek.

Az iskola gyermekkórusa már a 60-as évek közepétől az élvonalbeli kórusok közé tartozott. Évenkénti hangversenyeik, szerzői estjeik, vendégművészekkel közös koncertjeik rangos zenei eseményt jelentettek a város zenei életében. Budapesti zenekarral és kórossal énekelték Pesten Sugár: Hósi ének című oratóriumát. A Liszt Ferenc Társaság rendezésében előadták a Zeneakadémián Pergolesi: Stabat Mater-ét. Több mint 10 éven keresztül rendszeresen jártak Újvidékre egy testvériskolához koncertezni. Felvételt készített ott velük a rádió és a tv is. Olyan barátokat szerzett a kórus, mint Fehér Ferenc költő, vagy Milan Konjovics festőművész, aki egy festményét ajándékozta a gyerekeknek. Járt a kórus Finnországban (1982.), Csehszlovákiában (1967.), Lengyelországban, Bulgáriában (1987.), Angliában (1986.), Hollandiában (1988.), Belgiumban, Jugoszláviában (1989.).

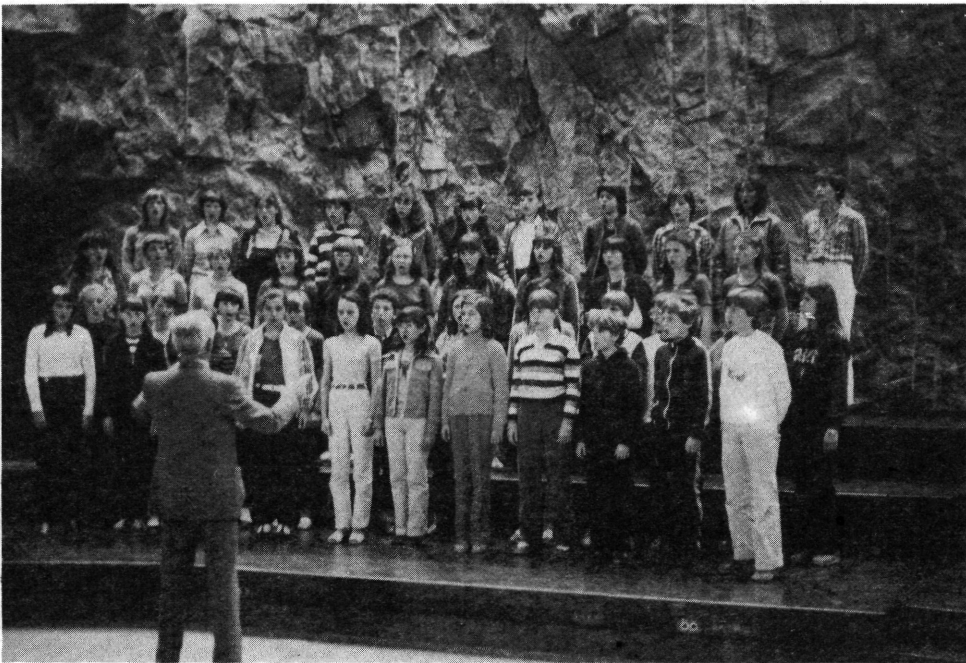
A 10–14 éves tanulóknak egy életre szóló élményt jelentettek ezek az utak. Szinte hihetetlen, milyen helyeken jártak ezek a kisgyerekek. Helsinkiben a Sziklatemplomban, Londonban a Heathrow repülőtéren, Amszterdamban a tengerparton. Énekelték a BBC Televízióban egyenes adásban. Szintén egyenes adásban az Eurovízióban. Jártak a Magas-Tátrában. Gyönyörű szállodában laktak a Tamperei-tó partján. Énekelték Belgrádban az „Európa öröme” Gyermekfesztiválon.

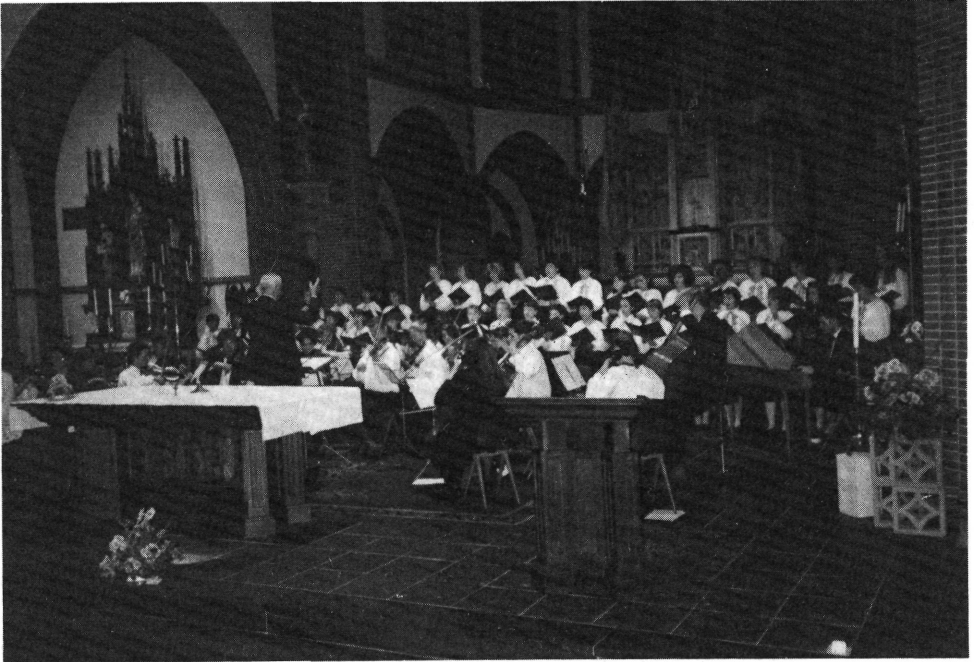
Sétáltak a Fekete-tenger partján Várnában. A llangolleni (Wales) kórusversenyen 13 000 néző előtt talán egyetlen szereplő kórus sem kapott akkora tapsot, mint ez a gyerekkórus, amikor a bemondó bejelentette a közönségnek, hogy ezekben az órákban temetik újra Budapesten Bartók Béla hamvait és a gyerekek ekkor Bartók: Ne hagyj itt – című kórusművét énekelték. Talán soha olyan szépen. Egyik nyáron a kórus az Istriai-félszigeten, Pula mellett nyaralt két hétig az újvidéki testvériskola nyaralójában. Azt is hozzá kell tenni, hogy ezekért az uta-

A gyermekkar Sopronban 1977-ben

A gyermekkar Helsinkiben, a Sziklatemplomban. Vezényel: Dinnyés István

Hollandiában

A várnai kórusversenyen

Belgrádban, az „Európa öröme” találkozón

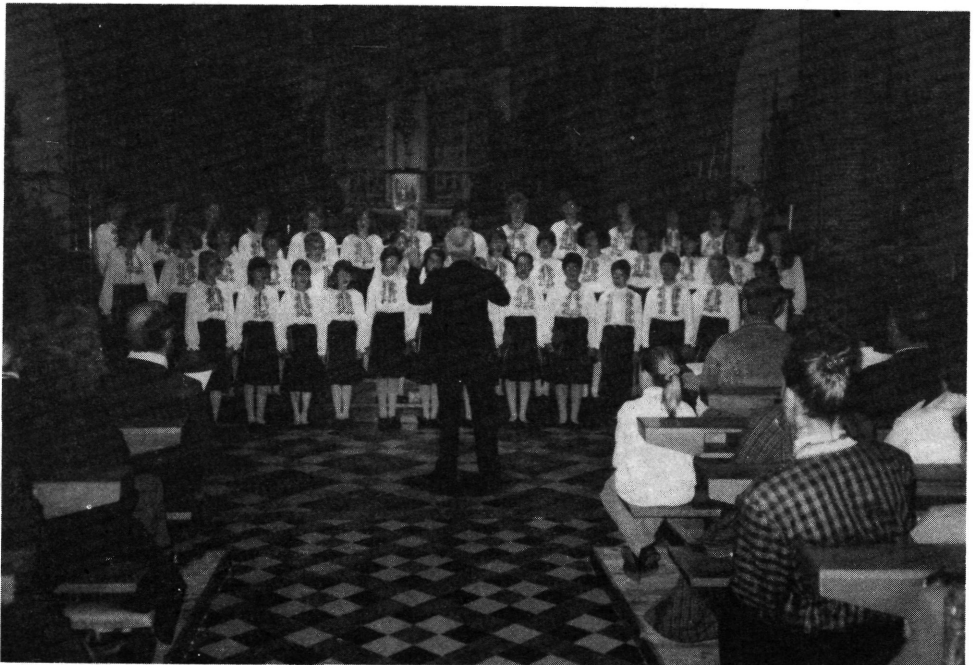
A llangolleni kórusversenyen a Leánykar

Tampere, 1982

Holland közönség előtt a Leánykar

kért alig-alig kellett valamit fizetni a gyerekeknek (szülőknek), annyi támogatást kapott a kórus az újtjaihoz. A tagozat és a kórus ma is a korábbiakhoz hasonló intenzitással dolgozik, működik. Vonzereje a sok egyéb lehetőség – számítógép, nyelvi tagozat, testnevelési tagozat stb. – ellenére szinte változatlan. Igazolva ezzel is a kodályi koncepció életképességét, a zene csodálatos nevelő erejét.

★

Minden különösebb összehasonlítást mellőzve: Orosháza zenekedvelő közönsége szerencsésnek mondhatja magát. Volt lehetősége nagy művészeket látni, hallgatni, saját színpadán. Élőben hallhatta a zeneirodalom csodálatos alkotásait

Orosháza Város Önkormányzata,
az orosházi 3. Sz. Általános Iskola
és az orosházi Petőfi Művelődési Központ

tisztelettel meghívja

HANGVERSENYÉRE

az orosházi Petőfi Művelődési Központ
hangversenytermébe

1993. május 3-án (hétfőn) 18.00 órára.

Közreműködik:

az Orosházi Gyermekkar,
az Orosházi Leánykar
(Vezényel: Dinnyés István),

Elek Tihamér *fuvola*
Geiger György *trombita*
Huszár Barbara *ének*
Maros Éva *hárfa*
Csontos József *zongora*

Jegyek
a Petőfi Művelődési Központban
kaphatók
(Tel.: 68/12-309)

Felnőtteknek 70.- Ft / Tanulóknak 40.- Ft

MŰSOR:

Campanel: *Rorando coeli*
Schubert: *Álljon a tánc*
Halmos: *Jubilate*
Kodály: *150. genfi zsoltár*
Kodály: *Lengyel László*
(Gyermekkar)

Amorosi: *Két középkori tánc* (trombita, hárfa)

J. S. Bach: *Air* (fuvola, hárfa)

Greensleves: *Variációk* (trombita, hárfa)

Debussy: *Arabeszk* (hárfa)

R. Korszakov: *Hindu dal* (fuvola, hárfa)

Dvorak: *Humoresque* (trombita, hárfa)

Maros R.: *Szvit hárfára*

Ibert: *Közjáték* (fuvola, hárfa)

Hartmann: *Facilita* (trombita, hárfa)

Rimszkij-Korszakov: *Dongó*

(fuvola, trombita, hárfa)

Friderici: *Ladilom*

Verdi: *Laudi alla vergine Maria*

Pacius: *Finn dal*

Clement: *Come, Dark*

Prothero: *There is a river*

(Leánykar)

Az 1993. május 3-i hangverseny szereplői és műsora

kiváló előadók, nem egyszer világsztárok előadásában. Az utóbbi évek gazdasági nehézségei minden művészi ágnak, de különösen a komolyzenének nagy gondokat okoztak. Az a pezsgő zenei élet, melyet e visszaemlékezés igyekezett megörökíteni, sok zeneszerető ember odaadó munkájának eredményeként született meg. A filharmóniai bérletek megszüntetése hosszú évekre visszaveti Orosháza zene-

kultúráját. Nem nagyon hihető, hogy a napi gondok ellenére nincs 300 olyan ember ebben a városban (ennyi kell a bérlézéshez), aki ne igényelné a komolyzenei estéket. Több évnek kell eltelnie, míg újra megteremtődnek egy tartalmas hangversenyélet feltételei a városban, míg újra rangja lesz a komolyzenének. De ebben döntő szerepet kell vállalni azoknak is, akiket ez a város indított el a zenei pálya felé, akik itt kapták meg azokat az alapfokú elméleti és hangszeres ismereteket és tőle a zene iránti szeretetet, mely elindította őket gyönyörű élethivatásuk felé. Orosháza visszavárja Őket.